

Asia: VN/3071/2020

Arviomuistio hallinnon automaattiseen päätöksentekoon liittyvistä yleislainsäädännön sääntelytarpeista

Automaattisen päätöksenteon nykytila ja sääntelytarpeet

Miten arvioitte automaattiseen päätöksentekoon liittyvää tilannekuvaa ja yleisesti asiaan liittyviä sääntelytarpeita?

Sääntelytarve on ilmeinen ja kiireellinen. Hallinnon digitalisaatiokehityksen hidastuminen ja olemassa olevien ratkaisujen epäselvä oikeudellinen tila vaatii pikaisia ratkaisua. Arviomuistio on hyvin valmisteltu ja antaa pääosin oikeat suuntaviivat jatkovalmistelulle.

Tietosuojavaltuutetun toimisto lausuu ainoastaan henkilötietojen käsittelyä koskevin osin. Arviomuistio on tältäkin osin valmisteltu hyvin ja jäljempänä esitetään vain pari asiaan liittyvää huomioita rekisteröidyn vastustamisoikeuden korostamisen ja ennakkokuulemisen mahdollisen velvoittavuuden osalta.

On syytä korostaa Euroopan komission GDPR raportin mukaisesti, että henkilötietojen käsittelyä koskevia periaatteita ja erityisesti automatisoituja yksittäispäätöksiä koskevaa sääntelyä voidaan teknologia neutraalisti soveltaa myös hallinnon automaattiseen päätöksentekoon.

Automaattisen päätöksenteon käyttöalan rajaus

Miten arvioitte arviomuistiossa ehdotettua käyttöalan rajaamista tilanteisiin, joissa ratkaisu on johdettavissa koneellisesti lainsäädännöstä ja tiedossa olevista yksiselitteisistä faktoista tilanteessa, jossa päätöksentekoon ei liity harkintavaltaa?

-

Miten arvioitte ehdotettua lähtökohtaa, jonka mukaan automaattinen päätöksenteko voisi yleislainsäädännön nojalla perustua vain viranomaisen ennalta määrittelemiin, lainsäädännön mukaisiin päättelysääntöihin (ei esimerkiksi oppivaan tekoälyyn)?

-

Hyvän hallinnon ja oikeusturvan varmistaminen

Olisiko lakiin syytä ottaa säännös, jossa korostetaan viranomaisen velvollisuutta varmistua, että automaattisen päätöksentekojärjestelmän käyttö ei vaaranna hyvän hallinnon, oikeusturvan ja perusoikeuksien toteutumista? Tulisiko näiden periaatteiden toteutumista varmistaa jollain muunlaisella menettelyllä?

-

Tietojärjestelmäsäätely ja virkavastuun kohdentaminen

Muistiossa ehdotetaan, että virkavastuun asianmukainen toteutuminen pyrittäisiin varmistamaan kohdentamalla virkavastuu tiettyihin järjestelmän käyttöä koskeviin virkatehtäviin. Miten arvioitte ehdotuksen toimivuutta?

-

Miten arvioitte ehdotusta, jonka mukaan järjestelmässä käytettävät päätöksentekosäännöt tulisi hyväksyä nimenomaisella päätöksellä? Millaisessa menettelyssä tai kokoonpanossa säännöt tulisi hyväksyä?

-

Miten arvioitte järjestelmän tai siihen tehtyjen muutosten hyväksymistä ja vaatimustenmukaisuuden arviointia koskevaa ehdotusta?

-

Miten arvioitte järjestelmän valvontaa koskevaa ehdotusta?

-

Tulisiko virkavastuun kohdentamiseksi ottaa käyttöön muita velvollisuuksia tai menettelyitä?

-

Viranomaisten toiminnan julkisuus ja päätöksenteon läpinäkyvyys

Miten arvioitte ehdotusta, jonka mukaan viranomaiselle tulisi asettaa velvollisuus esittää kuvaus automaattisessa päätöksenteossa sovellettavista päätöksentekosäännöistä ja asioiden valikoitumisesta automaattisesti ratkaistavaksi? Millainen kuvauksen tulisi olla?

-

Miten arvioitte asiakirjan varmentamista koskevaa ehdotusta?

-

Tietosuoja

Tulisiko automaattiseen päätöksentekoon liittää muunlaisia suojatoimia kuin mitä arviomuistiossa ehdotetaan?

Arviomuistiossa olisi hyvä tuoda vielä selkeämmin esille rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklan mukaisesti.

Tietosuoja koskevan vaikutusten arviointi on arviomuistiossa esitetty hyvin. Jatkovalmistelussa olisi hyvä arvioida vielä mahdollisuutta asettaa ennakkokuuleminen pakolliseksi ainakin osassa hallinnon automaattista päätöksentekoa yleisen tietosuoja-asetuksen 36 artiklan 5 kohdan mukaisesti. Tämä toki edellyttäisi myös tietosuojavaikuttetun toimiston resurssien uudelleen arviointia.

Vaihtoehtoisesti jatkovalmistelussa voitaisiin arvioida tietosuojavaikutuksia laajempien arviointien tekemisen edellyttämistä entistä selkeämmin ja avoimemmin eri kohderyhmät mukaan ottaen kuten esimerkiksi Euroopan neuvoston suosituksissa on tuotu esille (Recommendation CM/Rec(2020)1 of the Committee of Ministers to member States on the human rights impacts of algorithmic systems, 8.4.2020)

Miten lasten erityinen suojan tarve tulisi huomioida automaattisessa päätöksenteossa?

Arviomuistiossa on hyvin tuotu esille yleisen tietosuoja-asetuksen 22 artiklan ja johdantolauseiden tulkintavaikeus sekä Euroopan tietosuojan neuvoston asiaan liittyvät suuntaviivat.

Erytisesti lapsiin kohdistuvien hallinnon automaattisten päätöksentekojärjestelmien valmistelussa tulisi jatkovalmistelussa huolellisesti arvioida tarvetta asettaa valvontaviranomaisen ennakkokuuleminen pakolliseksi.

Muut sääntelytarpeet

Millä muilla tavoin hallinnon lainalaisuuden, hyvän hallinnon, oikeusturvan ja virkavastuun toteutuminen tulisi yleislainsäädännössä varmistaa?

-

Muut huomiot

Onko teillä muita huomioita arviomuistiossa käsitellyistä aiheista?

-

Råman Jari
Tietosuojavaikuttetun toimisto

